

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมแสวงหาการรักษาของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก

กนกวรรณ บุญสังข์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมแสวงหาการรักษาของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก

FACTORS PREDICTING TREATMENT SEEKING BEHAVIOR OF COLORECTAL CANCER PATIENTS

กนกวรรณ บุญสังข์ 4936751 NSAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: สุวิมล กิมปี, ค.ม. (วิจัยการศึกษา), สุพร ดนัยคุณฎีกุล, พย.ค.,
วิรุณ บุญนุช, พ.บ., ว.ว. ศัลยศาสตร์ทั่วไป, อ.ว. ศัลยศาสตร์ลำไส้ใหญ่และทวารหนัก

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาอำนาจการทำนาย (Predictive research) ต่อพฤติกรรมแสวงหาการรักษาของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก กลุ่มประชากรในการศึกษานี้ คือ ผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนักทุกระยะของโรค ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีรับบริการที่แผนกผู้ป่วยนอกและแผนกผู้ป่วยในทางด้านศัลยศาสตร์และอายุรศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 80 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ระหว่างเดือน ตุลาคม 2551 ถึง กุมภาพันธ์ 2552 วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่ามัธยฐาน (Median) และสถิติถดถอยโลจิสติก (Logistic regression analysis)

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.0) อายุเฉลี่ยเท่ากับ 56 ปี (S.D. 11.2) ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยมะเร็งทวารหนัก (ร้อยละ 61.3) ผลพยาธิวิทยาคลินิกเป็น Adenocarcinoma (ร้อยละ 68.8) และ Moderately differentiated (ร้อยละ 80.0) อยู่ในระยะ T₃ (ร้อยละ 62.5) N₂ (ร้อยละ 33.8) M₀ (ร้อยละ 82.5) และระยะที่ 3 (ร้อยละ 57.5) มากที่สุด เมื่อมีอาการผิดปกติในระยะต้นของโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่แสวงหาการรักษา (ร้อยละ 58.8) แต่จะรอสังเกตอาการ/รอให้อาการหายไปเอง (ร้อยละ 87.2) ส่วนกลุ่มที่แสวงหาการรักษา (41.3) กลุ่มตัวอย่างจะซื้อยาจากร้านขายยามารักษาตนเอง (ร้อยละ 63.6) ค่ามัธยฐาน (Median) ของระยะเวลาแสวงหาการรักษา เท่ากับ 60 วัน น้อยที่สุด 1 วัน มากที่สุด 366 วัน ไม่ล่าช้า 18 คน (ร้อยละ 22.5) ล่าช้า 62 คน (ร้อยละ 77.5) กลุ่มตัวอย่างรับรู้ความรุนแรงของพฤติกรรมการขับถ่ายอุจจาระเปลี่ยนแปลงมากที่สุด (58 คน) กล่าวคืออาการผิดปกติที่เกิดขึ้นอาจสร้างความวิตกกังวลให้กับครอบครัวมากที่สุด (60 คน) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ระดับน้อยทั้งความรู้เรื่องปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนักและความรู้ เรื่องอาการผิดปกติของโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก (ร้อยละ 87.5 และร้อยละ 86.3) ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนักที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุด คือ อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป (17 คน) อาการผิดปกติของโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนักที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุด คือ การถ่ายอุจจาระมีเลือดปนและอุจจาระลำเล็กลง (17 คน) เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติโลจิสติก พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของอาการผิดปกติในระยะต้นของโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนักสามารถทำนายพฤติกรรมแสวงหาการรักษาของผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ดังนั้น หากผู้ป่วยมีการรับรู้ความรุนแรงของอาการผิดปกติเพิ่มขึ้น จะทำให้มีพฤติกรรมแสวงหาการรักษาเพิ่มขึ้น พยาบาลจึงควรมีการณรงค์ เผยแพร่ ให้คำแนะนำกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงในเรื่องการปฏิบัติตัวเมื่อมีอาการผิดปกติของโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก โดยแนะนำให้มารับการรักษาหรือตรวจวินิจฉัยเพื่อการคัดกรองตั้งแต่ระยะต้นในขณะที่โรคมะเร็งยังไม่มีอาการลุกลาม

คำสำคัญ: ผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก / พฤติกรรมแสวงหาการรักษา / การรับรู้ความรุนแรงของอาการผิดปกติในระยะต้น / ความกลัวเมื่อเกิดอาการผิดปกติในระยะต้น / ความรู้เรื่องโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก

FACTORS PREDICTING TREATMENT SEEKING BEHAVIOR OF COLORECTAL CANCER PATIENTS

KANOKWAN BOONSUNG 4936751 NSAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SUVIMOL KIMPEE, M.Ed. (RESEARCH), SUPORN DANAIDUTSADEEKUL, D.N.S., WIROON BOONNUCH, M.D.

ABSTRACT

The present predictive study aimed to investigate treatment seeking behavior of colorectal cancer patients. The study sample consisted of 80 colorectal cancer patients at every stage of the disease who sought treatment at the outpatient department and the surgical medical department of Siriraj Hospital. Data were collected by means of a questionnaire between October 2008 and February 2009. Percentage, mean, and standard deviation, median, as well as logistic regression analysis were used in data analysis.

The findings revealed that more than half of the subjects, or 55%, were male, with the mean age of 56 years (SD = 11.2). Closer to two-thirds, or 61.3%, had rectal cancer, with the clinical pathological results as follows: 68.8% had Adenocarcinoma, 80.0% were moderately differentiated, 62.5% were at the T₃ stage, 33.8% were at the N₂ stage, and 82.5% were at the M₀ stage. A little more than half, or 57.5%, were in stage 3 of the cancer. In addition, more than half of the subjects, or 58.8%, did not seek treatment when they first experienced initial signs and symptoms of colorectal cancer, but they waited to observe the symptoms or waited for the symptoms to disappear (87.2%). As for those who sought treatment, making up 41.3% of the total number of subjects, 63.6% of this group self-prescribed their own medications. When considering duration of treatment seeking behaviors, it was found that the median duration was 60 days, with the shortest and longest durations equal to one day and 366 days, respectively. Of the total subjects, 18 subjects (22.5%) were not late in seeking treatment, while 62 of them (77.5%) were late. In addition, 58 subjects perceived serious changes in their bowel movement habits, and 60 of them were afraid that their abnormal symptoms would cause concern to their family. Furthermore, the subjects had a low level of education regarding risk factors of colorectal cancer and abnormal symptoms of colorectal cancer. Besides this, 17 subjects knew that being older than 50 years old was one risk factor of colorectal cancer, and 17 knew that having blood in their feces and having feces smaller in diameter were abnormal symptoms. Logistic regression analysis also revealed that perceived seriousness of initial signs and symptoms could predict treatment seeking behavior of colorectal cancer patients with statistical significance ($p < .05$). Thus, when patients perceived increased seriousness of the abnormal symptoms, they were more likely to have treatment seeking behavior. For this reason, nurses should disseminate knowledge and advice among the general public as well as the risk groups when patients experience abnormal signs and symptoms of colorectal cancer by seeking diagnosis and treatment from a physician before the cancer spreads.

KEY WORDS: COLORECTAL CANCER PATIENTS / TREATMENT SEEKING BEHAVIOR / HEALTH SEEKING BEHAVIOR / CARE SEEKING BEHAVIOR / HELP SEEKING BEHAVIOR

172 pages